

donderdag

24.09.2015

20.00 Kamermuziekzaal

19.15 Inleiding door

Rudy Tambuyser

Christianne Stotijn & Oxalys

Voyage exotique

CONCERTGEBOUW BRUGGE

Biografieën

In de schoot van het Brusselse conservatorium groeide Oxalys (BE) vanaf 1993 uit tot een kamermuziekensemble met een uitgesproken profiel en een internationale reputatie. Het ensemble focust op de belle époque, vanwaar er lijnen doorheen de hele Europese muzikale traditie getrokken worden. Voor de vocale muziek werkte Oxalys reeds samen met internationale sterren als Christoph Prégardien en Christianne Stotijn. Hun debuut in het Berliner Konzerthaus werd in de pers een 'vijfsterrenconcert dat opperste genot bezorgde' genoemd. Oxalys heeft een rijke en alom geprezen discografie op zijn naam en verzorgt ook pedagogische en educatieve projecten.

Mezzosopraan Christianne Stotijn (NL) studeerde viool en zang aan het conservatorium van Amsterdam. Ze zette haar zangstudies voort bij Udo Reinemann, Jard van Nes en Dame Janet Baker. Stotijn is een gepassioneerd vertolkster van liederen en stond reeds in de belangrijkste concertzalen ter wereld, zowel in kamermuziekverband als in samenwerking met grote orkesten. Vooral dirigent Bernard Haitink heeft een grote invloed gehad op haar carrière, maar ze zong ook onder leiding van andere vooraanstaande dirigenten zoals Claudio Abbado, Iván Fischer en Gustavo Dudamel.

Uitvoerders en programma

Christianne Stotijn: mezzosopraan
Oxalys:
Toon Fret: fluit
Lieve Goossens: fluit
Piet van Bockstal: hobo
Nathalie Lefèvre, Jean-Michel Charlier:

klarinet
Anne Le Roy: harp
Lucas Blondeel: piano
Shirly Laub, Frédéric d'Ursel: viool
Elisabeth Smalt: altviool
Martijn Vink: cello
Koenraad Hofman: contrabas

—

Manuel de Falla (1876-1946)
Danza ritual del fuego uit *El amor brujo* (1915)

Maurice Delage (1879-1961)
Quatre poèmes hindous (1912-13)
- Madras: Une belle
- Lahore: Un sapin isolé
- Bénarès: Naissance de Bouddha
- Jeypur: Si vous pensez à elle

Maurice Ravel (1875-1937)
Trois poèmes de Stéphane Mallarmé (1913)
- Soupir. Lent
- Placet futile. Très modéré
- Surgi de la croupe et du bond. Lent

Henri Duparc (1848-1933)
L'invitation au voyage (1870)
Phidylé (1882)
Le manoir de Rosemonde (1879)

— pauze —

Maurice Ravel
Introduction et allegro voor harp solo (1905)

Ernest Chausson (1855-1899)
Chanson perpétuelle, opus posth. 37 (1898)

Manuel de Falla
Siete canciones populares españolas (1914-15)
- El paño moruno
- Seguidilla murciana
- Asturiana
- Jota
- Nana
- Canción
- Polo

Met Nederlandse boventiteling

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van Bloemblad.

Voyage exotique

Voyage exotique, zo is het programma gedoopt dat Christianne Stotijn en Oxalys vanavond brengen. Die titel bekt uitstekend, maar dekt slechts een deel van de lading. We blijven tijdens de reis waartoe u wordt uitgenodigd – door Duparc wel erg letterlijk in *L'invitation au voyage* – immers in zekere zin op Franse bodem. Zelfs in het geval van Manuel de Falla's *Siete Canciones Populares Españolas*, weliswaar Spaanse liederen van een Spanjaard, maar met aardig wat Franse sporen in zijn instrumentaal coloriet. De Falla maakte deze zettingen namelijk toen hij in Parijs met Debussy, Dukas en Ravel optrok. De *Trois poèmes de Stéphane Mallarmé* van Ravel, nochtans in über-Franse tongval, kunnen we dan weer volop exotisch noemen. Niet in de zin van 'al dan niet schijnbaar afkomstig uit een ver, liefst feeëriek of anderszins magisch aandoend land', maar wel in de zin van 'moeilijk te begrijpen, vooral als je er té lang over nadenkt' ...

De *Siete Canciones Populares Españolas* (zeven Spaanse volksliederen) werden door **Manuel de Falla** (1876-1946) geschreven in 1914, toen hij na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog opnieuw in Madrid was gaan wonen, na een zevenjarig verblijf in Parijs. Ze vormen niet echt een thematische cyclus, maar zijn wel op te vatten als een hommage aan de *cante jondo*, de traditionale arabo-andalusische zangstijl, waarvoor Pedrell de Falla tijdens zijn studiejaren had warm gemaakt. De keelklanken van deze primitieve, diepe stijl bezingen niet zelden de meer ellendige kant van de *condition humaine*, en in deze liederen is dat (op het paradijselijke wiegelied *Nana*, euh, na) niet anders: we horen vooral klaagzangen, meestal over de liefde en de pijn die er jammer genoeg mee samenhangt.

Hoewel de Falla onmiskenbaar beïnvloed werd door zijn Parijse vrienden, schreef hij weinig in zijn Franse jaren. Terug in Madrid kwam hij in een artistieke stroomversnelling terecht; behalve deze liederen dateert ook het ballet *El amor brujo* uit die tijd. Oxalys brengt daaruit de beroemde *Danza ritual del fuego* (rituele vuurdans).

Maurice Delage (1879-1961) is een wat vergeten componist. Dat ligt meer aan de beperkte omvang van zijn oeuvre (wat orkestmuziek, een strijkkwartet en een aantal liederen) en aan de imposante contemporaine concurrentie (Ravel, Debussy, Stravinsky ...) dan aan zijn talent. Zijn composities zijn van een zeldzame perfectie, enigszins naar het voorbeeld van Ravel, bij wie hij na een late roeping compositie studeerde. De *Quatre Poèmes Hindous* schreef hij omstreeks 1912 na een reis naar Indië. De twee hoekdelen *Madras* (over een mooie, jonge vrouw met gouden sluier) en *Jeypur* (over liefde en liefdespijn) zijn gezet op tekst van Batrihari, en respectievelijk opgedragen aan Ravel en Stravinsky. Daartussen horen we *Lahore* (waarin een pijn- en een palmboom optreden in een metafoor over verlangen) en *Bénarès*, over de geboorte van Boeddha.

Een veelbesproken aspect van de carrière van **Maurice Ravel** (1875-1937) is dat hij nooit de gegeerde Prix de Rome binnenhaalde. Voor iemand van zijn gehalte is dat een belediging – al treft de blaam uiteraard de machtige, hem slecht gezinde kliek rond Vincent d'Indy, die hem willens en wetens buiten de prijs hield. In de nasleep van die affaire ontstond de Société Musicale Indépendente (SMI) als tegenhanger van d'Indy's Société Nationale de Musique (SNM). Het was op een avond in 1913, georganiseerd door de SMI, dat behalve Delages *Quatre Poèmes Hindous*

(als vervanging voor *Pierrot Lunaire* van Schönberg, dat pas na de oorlog voor het eerst in Frankrijk zou opgevoerd worden!) ook Stravinsky's *Trois Poésies de la Lyrique Japonaise* en Ravel's *Trois Poèmes de Stéphane Mallarmé* gecreëerd werden. Dat laatste drieluik is een onmiskenbaar meesterwerk. Uit de destijds net verschenen integrale van Mallarmés gedichten koos Ravel *Soupir* (gezet in tien alexandrijnen) en twee sonnetten, *Placet futile* en *Surgi de la croupe et du bond* – dat laatste volgens mensen die het kunnen weten een van de meest hermetische teksten van Mallarmé. De lofredre die Ravel in een interview met de New York Times eind jaren 1920 aan Mallarmé wijdde, fonkelt zoals zijn muziek:

'Ik beschouw Mallarmé niet alleen als de grootste Franse dichter, maar als de énige. Omdat hij de Franse taal, die niet tot de poëzie was voorbestemd, poëtisch heeft gemaakt. De anderen, met inbegrip van de exquisite bard Verlaine, hebben gecomponeerd met de regels en de grenzen van een zeer precies en zeer formeel genre. Mallarmé, als de magiër die hij is, heeft de duivel uit de taal gedreven. Hij heeft de gevleugelde gedachten en dromerijen van het onbewuste bevrijd uit hun gevangenis.'

De drie korte liederen zijn opgedragen aan respectievelijk Igor Stravinsky, Florent Schmitt en Erik Satie.

Van **Henri Duparc** (1848-1933) – als leerling van César Franck behoorlijk Germaans georiënteerd (toch voor een Fransman in die tijd) rest ons weinig meer dan zeventien liederen. Hij vernietigde een groot deel van

zijn oeuvre in een wel érg doortastende vlaag van zelfkritiek. De overlevende liederen behoren wel tot het beste dat destijds in het genre is voortgebracht. Stotijn kiest er drie die makkelijk verdedigd zouden kunnen worden als de beste uit de hoe dan ook prachtige reeks: *L'invitation au voyage* op tekst van Baudelaire, *Phidylé* naar Leconte de Lisle en *Le manoir de Rosemonde* op tekst van Bonnières.

Ernest Chausson (1855-1899) voltooide zijn *Chanson perpétuelle* eind 1898, een krap halfjaar voor hij het leven zou laten bij een, godbetert, fietsongeval. Waar Chausson stilistisch zou zijn aanbeland als hij niet zo vroeg was gestorven, valt uiteraard niet te achterhalen. In elk geval ademt dit lied de typische, fin-de-siècle-achtige, langoureuze tederheid die ook Chaussons vroege liederen kenmerkte. Een weelderig smachten dat ook voor generatiegenoot Duparc – hoe anders ook van temperament – nog was toegelaten, maar zoals de aandachtige luisteraar in dit programma duidelijk zal horen, één generatie later plaats zou maken voor een veel helderder, objectiever uitdrukkingwijze.

Rudy Tambuysen

L'invitation au voyage

Het gedicht *L'invitation au voyage*, op muziek gezet door Henri Duparc, is afkomstig uit de dichtbundel *Les Fleurs du Mal* van de Franse symbolistische dichter Charles Pierre Baudelaire (1821-1867). Gepubliceerd in 1857 omvatte de eerste uitgave quasi alle gedichten die Baudelaire schreef sedert 1840. Aanvankelijk koos hij als titel *Les Lesbiennes* dan *Les Limbes*, maar op aanraden van een vriend werd het uiteindelijk *Les Fleurs du Mal*. De publicatie in 1857 leverde hem een proces op wegens immoraliteit. Als gevolg van een heftig aanvallend artikel in Le Figaro greep het parket in en werden in Parijs alle exemplaren in beslag genomen. Tijdens een proces werden Baudelaire en zijn uitgever veroordeeld tot respectievelijk 300 F en 200 F boete.

In 1861 verscheen dan een tweede editie, opgedragen aan zijn mentor en goede vriend Théophile Gautier, voorvechter van de 'L'art pour l'art'-strekking en – samen met Baudelaire, Arthur Rimbaud en de arts Jacques-Joseph Moreau – stichter van de beroemd geworden 'Club des Hashischins' waar geëxperimenteerd werd met drugs. In deze editie waren de zes omstreden gedichten weggelaten. Vijfendertig andere gedichten werden echter toegevoegd. Posthuum verscheen in 1868 een derde editie met een inleiding door Théophile Gautier. De vijftiengedichten, waaronder de zes veroordeelde uit *Les Fleurs du Mal*, die in 1866 onder de titel *Épaves* (Wrakstukken) clandestien in Brussel verschenen, werden erin opgenomen. *Les Fleurs du Mal* bestaat uit zes delen: *Spleen et Idéal*, *Tableaux parisiens*, *Le Vin*, *Les Fleurs du Mal*, *Révolte en La Mort*. De zes veroordeelde gedichten waren *Lesbos*, *Femmes damnées* (*Delphine et Hippolyte*). Le

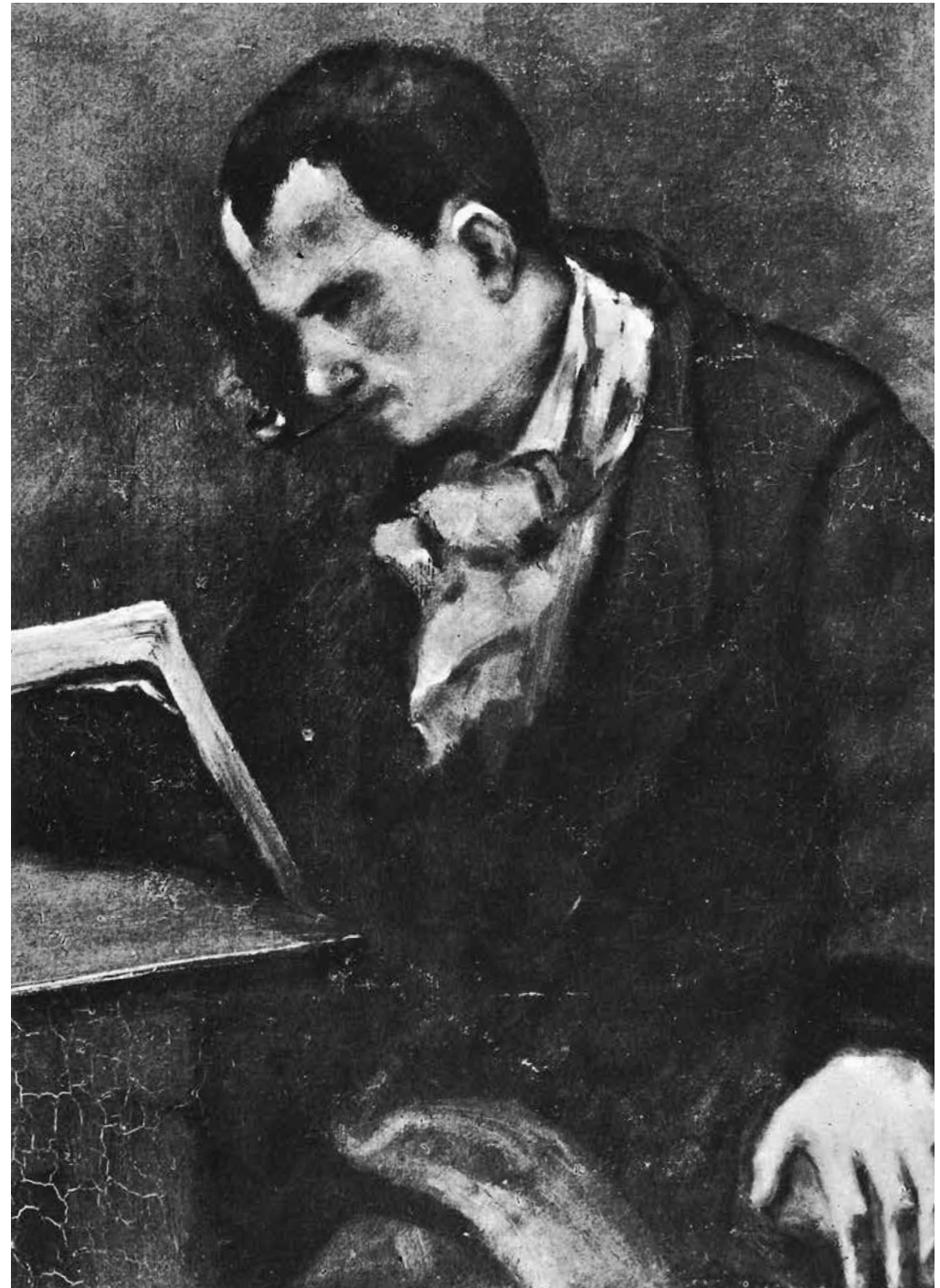
*'Là, tout n'est
qu'ordre et beauté,
Luxe calme et volupté'*

Léthy, A celle qui est trop gaie, Les Bijoux en Les Métamorphoses du vampire. L'invitation au voyage, geïnspireerd door de actrice Marie Daubrun (*La Belle aux Cheveux d'Or*), is het 53e gedicht uit *Spleen et Idéal*. Deel vier, *Les Fleurs du Mal* opent met een gedicht getiteld *Epigraphe pour un livre condamné*.

Aan lezers die houden van sentimentele, 'pastorale' poëzie geeft Baudelaire in dit openingsgedicht van het vierde deel van de uitgave van 1868, volgende raad: 'Lecteur paisible et bucolique, Sobre et naïf homme de bien, Jette ce livre saturnien, Orgiaque et mélancolique.' Mochten er vandaag nog luisteraars bestaan die aanstoot zouden kunnen nemen aan de manier waarop Duparc

het beroemde vers *Là, tout n'est qu'ordre et beauté, Luxe calme et volupté* uit *L'invitation au voyage* verklankte of aan de manier waarop componisten zoals Ravel en vele andere moderneren en postmoderneren hun diepste ziele- en andere roerselen verklanken, dan zou ik hen de raad willen geven: 'Jette tes oreilles paisibles et bucoliques!'

Johan Huys

Portret van Charles Baudelaire (1848) door Courbet

In de kijker

Juliane Banse © Stefan Nimmesgern

do 01.10.15 / 20.00 / Kamermuziekzaal
**Juliane Banse & Martin Helmchen /
Marienleben**

'De beste liedcyclus ooit', zo omschreef Glenn Gould Hindemiths *Das Marienleben*. Hindemith startte zijn carrière als relschopper, maar zou nadien heel andere wegen inslaan. Deze liedcyclus bevat weliswaar de nodige expressieve momenten, maar valt toch in de eerste plaats op door de contemplatieve, sobere en onthechte toon.

Sabine Devieille © Marc Ribes

vr 09.10.15 / 20.00 / Concertzaal
**Les Ambassadeurs & Sabine Devieille /
Rossini in alle staten**

Over de soepele en jeugdige sopraan van Sabine Devieille lees je alleen maar superlatieven: feilloze dictie, vlekkeloze hoogte en bakken muzikaal talent. Samen met Alexis Kossenko en Les Ambassadeurs buigt ze zich nu over de muziek van operaduivels Gioacchino Rossini, van goedlachse komedie naar diepgevoelde tragedie.

DRANKBONNEN

Om u nog beter te bedienen, betaalt u voortaan met drankbonnen aan de pauzebars. U kan deze drankbonnen voor de voorstelling of tijdens de pauze aanschaffen aan de verkoopbalies in de Inkomhal en op de Foyers. Ook in het Concertgebouwcafé kan u met deze bonnen betalen.

BESTEL UW TICKETS NU OP

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02 / IN&UIT
BRUGGE 't ZAND 34

Praat na de voorstelling gezellig na in het Concertgebouwcafé of vertel ons wat u ervan vond op Facebook of Twitter (@concertgebouwbr).

Gezellig tafelen voor of na een voorstelling met een verrassing op vertoon van het concertticket.
www.concertgebouw.be/services.

BRUGGE

DeMorgen.

Knack

Klara

FOCUS | WTV